

Eszközök és utak – innovációk a gyermeknevelésben

Svraka Bernadett¹

A Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat 2026. évi első száma olyan tematikus és módszertani sokszínűséget mutat fel, amely jól jelzi a gyermeknevelés, a pedagógiai kutatás és az intézményes gyakorlat mai kihívásainak összetettségét. A tanulmányok közös nevezője a gyermek fejlődésének támogatása. Legyen szó intézményi rendszerek történeti alakulásáról, az osztálytermi és óvodai pedagógiai folyamatok finomhangolásáról, a mérés-értékelés korszerűsítéséről vagy az atipikus fejlődésmentű gyermekeket és családjaikat segítő korai intervenciók és konduktív nevelési megközelítésekről. A lapszám írásai egyszerre kapcsolódnak a neveléstudomány klasszikus kérdésfelvetéseihez és a legfrissebb nemzetközi tendenciákhoz: az érzelmek pedagógiai szerepéhez, a kompetenciaalapú fejlesztéshez, a digitális átállás lehetőségeihez, valamint a multiszenzoros tanulási környezetek hatásmechanizmusaihoz.

Kéri Katalin nyitótanulmánya Brunszvik Teréz életművét és pedagógiai gondolkodását mutatja be, különös tekintettel az 1828-ban megnyílt első magyarországi óvoda megalapítására és a humanista, keresztény szellemű nevelés eszményére, amelyben a közösségért vállalt felelősség központi szerepet kapott (Kéri, 2026). A grófnő írásai és szervezőmunkája alapján a szerző feltárja az európai kora gyermekkori nevelés intézményesülésének társadalmi, gazdasági és nevelésügyi hátterét a 18–19. század fordulóján. A nemzetközi kitekintés és a korabeli kapcsolati háló bemutatása révén a tanulmány Brunszvik munkásságát tágabb európai és transzatlanti összefüggésrendszerben helyezi el, elősegítve ezzel az óvodatörténet nemzetközi diskurzusába való bekapcsolódást.

Gombos Norbert történeti távlatban tárgyalja a pedagógusképzés strukturális dilemmáit (Gombos, 2026). A pedagógiai főiskola koncepciójának megszületése, a képzési tartalmak és tantervi elképzelések bemutatása, majd a tanítóképzés szempontjából értelmezett „kudarcs” és az azt követő útkeresés arra emlékeztet: a nevelési rendszerek megújítása ritkán lineáris folyamat. A vizsgált 1948–1953 közötti időszak rávilágít arra, milyen feszültségek keletkezhetnek az intézményi integráció, a szakmai identitás és a képzési célok között, különösen a rapid, átgondolatlan oktatáspolitikai döntések következtében. Többek között arra is rámutat, hogy a későbbi megoldások

³ Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar, svraka.bernadett@tok.elte.hu;

(jelen esetben az önálló felsőfokú tanítóképző intézetek létrejötte) gyakran kompromisszumok és újraértelmezések eredményei. Ez a történeti elemzés nem pusztán múltfeltárás: implicit módon a jelen pedagógusképzés vitáihoz is fogalmi keretet ad.

A lapszám elméleti fókuszú írásai közül kiemelkedik az a szintézis, amelyben Révész József a kreativitás és az érzelmek kapcsolatát neveléstudományi összefüggésben tárgyalja (Révész, 2026). A kreatív teljesítmény, a motiváció és a tanulási kitartás érzelmi meghatározottsága, illetve a kreatív folyamat érzelmi minőségeinek pedagógiai kezelése olyan terület, amely egyre hangsúlyosabb a nemzetközi szakirodalomban. A bemutatott megközelítés külön erénye, hogy az érzelmi kreativitás fogalmát nem kizárólag individuális képességként értelmezi, hanem normákhoz, visszajelzési kultúrához és a pedagógus érzelmi munkájához kötött, azaz intézményi és osztálytermi feltételek által alakított jelenségként. Ez a szemléletváltás a fejlesztés kérdését is új megvilágításba helyezi: nem csupán azt vizsgálja milyen a gyermek, hanem milyen térben és milyen normák között bontakozhat ki a kreativitása.

A gyakorlati pedagógiai megújulás irányába mutatnak azok a tanulmányok, amelyek konkrét fejlesztő és tanulószervezési megoldásokat tárnak az olvasó elé. Petres Csizmadia Gabriella munkafüzetírás módszertani bemutatása példászerűen kapcsolja össze a kortárs gyermeki olvasmányélményt a szakaszos feldolgozás elvével (Petres Csizmadia, 2026). A 2–4 fejezetes egységekre bontott értelmezés egyszerre segíti a fokozatos megértést és a teljes műre való reflektálást. A feladatok a PISA logikával harmonizáló művelettípusokra (visszakeresés, értelmezés–integráció, reflexió–értékelés) épülnek, miközben a kreatív, produktív technikák a befogadásközpontú értelmezést és az újraírás, továbbgondolás lehetőségeit is megnyitják. A lapszám így nemcsak kutatási eredményeket, hanem közvetlenül adaptálható, didaktikailag megalapozott fejlesztő eszköztárat is kínál.

A kompetenciafejlesztés és a társadalmi érzékenyítés metszéspontjában helyezkedik el Kovács Patrícia multikulturális nevelés olvasásórai alkalmazását bemutató írása (Kovács, 2026). A szlovákiai tantervi környezetre reflektáló tanulmány a mesefeldolgozást olyan pedagógiai térként értelmezi, ahol a perspektívaváltás, a társadalmi különbségek tudatosítása, az attitűdformálás, valamint a tolerancia és empátia fejlesztése egyszerre jelenhet meg. A mese itt nem pusztán illusztráció, hanem eszköz a szociális kompetenciák célzott fejlesztésére, és egyben híd az iskolai tanulás és a mindennapi együttélés normái között.

A nyelvi fejlesztés kérdéskörét árnyalja Magyar Ágnes fogalmazástanításról szóló tanulmánya, amely a hazai gyakorlat mellett az eredményorientált és a folyamatközpontú szemlélet dilemmáit is feltárja (Magyar, 2026). A kvalitatív vizsgálat – tanító szakos hallgatók kötetlen írásai alapján – rámutat arra, milyen rejtett sémák, tapasztalati mintázatok és tanult elvárások működnek a pedagógusjelöltek gondolkodásában a jó fogalmazás és a fogalmazástanítás kapcsán. Ez a perspektíva azért különösen fontos, mert rámutat

arra, hogy a fogalmazástanítás minőségét nemcsak a módszertani repertoár, hanem a pedagógusok mögöttes meggyőződése is meghatározzák.

A matematika tanításához és méréséhez kapcsolódó írások egyszerre képviselik a hagyomány és az innováció értékeit. Kulman Katalin és Bagota Mónika színesrúdkészlet bemutatása emlékeztet arra, hogy a tapasztalati, manipulációra épülő tanulás és a konkrétól az absztrakt felé haladó építkezés ma is alapvető didaktikai elv – különösen az alsó tagozaton (Kulman & Bagota, 2026). A rudak a relációk szemléltetésétől a számfogalom mélyítésén át a törtek, arányosság és műveleti tulajdonságok vizsgálatáig olyan eszközt kínálnak, amely a differenciálás és a felfedezett tanulás szervezés számára is stabil alapot teremt. Ezt a gondolkört egészíti ki Iváncsics Anna, Konok Veronika és Svraka Bernadett matematika tanulásához szükséges képességek digitális és papíralapú vizsgálata óvodások körében (Iváncsics, Konok & Svraka, 2026). A Svraka Bernadett és Konok Veronika munkacsoportja által fejlesztett digitális teszt és a hagyományos eljárás magas fokú együtt járása, a rövidebb tesztfelvételi idő és az azonnali kiértékelés mind a digitális diagnosztika létjogosultságát erősítik. Külön értéke a vizsgálatnak, hogy a családi háttér tényezőit (szülői végzettség, képernyőidő, digitális tartalomfogyasztás) is bevonja az értelmezésbe, így a teljesítmény alakulását nem elszigetelt képességként, hanem tágabb fejlődési és szociokulturális kontextusban látatja.

A lapszámban kiemelt hangsúlyt kapnak az atipikus fejlődésű, köztük CP-s gyermekekkel és családjaikkal foglalkozó kutatások. Gál Franciska, Ferencz Eliza, Kriston Noémi és Szabó Kitti a korai konduktív nevelési környezetben vizsgálják az elsődleges gondozók kommunikációs mintázatait (Gál et al., 2026), míg Megyesi Villó és Gál Franciska a szülőket ösztönző Mesecsomag készlet validitásvizsgálatát mutatják be (Megyesi & Gál, 2026). Kiss Kíra a gondolkodási műveletek fejlesztésének lehetőségeit elemzi meséken keresztül, hangsúlyozva a narratív pedagógiai eszköztár fejlesztő erejét (Kiss, 2026).

Megyesi Villó Csenge és Gál Franciska tanulmánya arra próbált válaszolni, hogy valóban segíti-e a Mesecsomag a szülők ösztönzését, segíti-e a szülő-gyermek közötti együttes élmény kialakulását, valamint pozitív hatással van-e a program a szülő gyermekkel való közös időtöltéshez való hozzáállásában (Megyesi & Gál, 2026).

A kutatómódszertani innovációk körébe sorolható Fenyődi Andrea munkája, amely pedagógusnézeteket vizsgál képi metafora alkalmazásával, egy új kutatási eszköz fejlesztésének bemutatásán keresztül (Fenyődi, 2026).

Végül, a lapszám nemzetközi horizontját és óvodapedagógiai fókuszát erősítik Juhász Márta és Horváth Mariann írásai, amelyek az ún. Lerntepich (érezkiszervekkel mesélő és foglalkoztató szőnyeg) szerepét tárgyalják a korai idegennyelv elsajátításban és a mesék, dalok feldolgozásában (Juhász & Horváth, 2026; Horváth & Juhász, 2026). A multiszenzoros tanulás elméleti keretei (tanulási stílusok, kettős kódolás, kognitív terhelés) és a nemzetközi kutatási eredmények egyaránt amellettszólnak, hogy a vizuális, auditív, tak-

tilis és kinezetikus ingerek tudatos összehangolása támogatja a megértést, a szókinccstanulást, a szociális-érzelmi kompetenciákat és a motiváció fenntartását. A bemutatott megközelítés értéke abban is áll, hogy a módszertani ajánlásokat a gyermeki személyiségfejlődés egészére kiterjedő pedagógiai szemléletbe ágyazza.

A Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat 14. évfolyamának 1. száma nem egyetlen témát tárgyal, hanem inkább egy szakmai közösség nyitott beszélgetésének alapjait teremti meg. A történeti elemzéstől az elméleti fogalmi integráción át a módszertani fejlesztésekig és empirikus vizsgálatokig a tanulmányok közös törekvése, hogy a gyermeknevelés kérdéseit bizonyítékokra, reflektív pedagógiai gondolkodásra és a mindennapi gyakorlatban hasznosítható megoldásokra építsék. Bízunk benne, hogy e soknézőpontú lapszám egyszerre lesz inspiráció a kutatóknak, kapaszkodó a gyakorló pedagógusoknak, és ösztönzős mindazoknak, akik a gyermekek fejlődését a nevelés tudományos igényű, emberközpontú támogatásán keresztül kívánják szolgálni.

Irodalom

- Fenyődi, A. (2026). Pedagógusnézetek vizsgálata képi metafora alkalmazásával: Egy kutatási eszköz fejlesztése. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 46–66, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.46.66>
- Gál, F., Kriston, N., Szabó, K., & Ferencz, E. (2026). Meseeducációban részt vett, atipikus fejlődésmentű gyermeket nevelő szülők kommunikációs mintázatainak elemzése konduktív nevelési környezetben: pilotvizsgálat. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 225–247, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.225.247>
- Gombos, N. (2026). Kísérlet a pedagógusképzés integrációjára Magyarországon: A pedagógiai főiskola és a tanítóképzés (1948–1953). *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 34–45, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.34.45>
- Horváth, M., & Juhász, M. (2026). Lernteppich im frühen Fremdsprachenerwerb. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 169–178, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.169.178>
- Iváncsics, A., Konok, V., & Svraka, B. (2026). A digitális és a papíralapú mérési módszerek összehasonlítása az óvodások számolási készségeinek vizsgálatában. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 154–168, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.154.168>
- Juhász, M., & Horváth, M. (2026). Märchen und Lieder bearbeiten mit Lernteppich im frühen Fremdsprachenerwerb. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 180–196, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.180.196>
- Kéri, K. (2026). Brunsvik Teréz és kora: az európai óvodáztatás kezdetei. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 11–33, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.11.33>

-
- Kiss, K. L. (2026). A gondolkodási műveletek fejlesztése meséken keresztül atipikus fejlődésmentű gyermekek körében. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 272–296, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.272.296>
- Kovács, P. (2026). Szociális kompetenciák fejlesztése multikulturális nevelés segítségével. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 78–103, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.78.103>
- Kulman, K., Bagota, M., & Zámbó, C. G. (2026). Mire jó a színesrúd-készlet? – Példák a mindennapokból. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 138–153, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.138.153>
- Magyar, Á. (2026). Kötetlenül a fogalmazástanításról. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 125–137, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.125.137>
- Magyar, V., P. Remete, E., & Zsolnai, A. (2026). Okoseszköz-használati szokások kisgyermeket (3–7 év) nevelő családok körében. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 198–224, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.198.224>
- Megyesi V. C., & Gál, F. (2026). Szülőket ösztönző mesecsomag-készlet validitásvizsgálata konduktív nevelésben részesülő gyermeket nevelő családok körében – Második vizsgálatsorozat. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 248–271, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.248.271>
- Petres Csizmadia, G. (2026). Lépésről lépésre. Bepillantás egy munkafüzetírás módszertanába. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 104–124, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.104.124>
- Révész, J. (2026). A kreativitás és érzelmek kapcsolata: az érzelmi kreativitás fogalma és neveléstudományi implikációi. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 14(1), 67–77, <https://doi.org/10.31074/gyntf.2026.1.67.77>